

Dianda Veldman

directeur-bestuurder Patiëntenfederatie Nederland

MEER MENS, MINDER PATIËNT

Het nieuwe paradigma in de zorg is 'de juiste zorg op de juiste plek'. Aan allerlei tafels wordt hierover gesproken. Bij dit soort gesprekken merk ik vaak dat het lastig is een gemeenschappelijke noemer te vinden. Wanneer zorgbestuurders, zorgprofessionals, zorgverzekeraars en patiëntvertegenwoordigers bij elkaar zitten praten ze immers ieder vanuit een ander perspectief en een ander belang.

In zulke situaties wil het nog weleens helpen om een gemeenschappelijke 'stip op de horizon' te hebben. Want als je helder hebt wat je in de toekomst wilt bereiken, kun je voor de acties van vandaag gemakkelijker een route bepalen. Het is een afgesloten uitdrukking... maar toch: als de neuzen allemaal in dezelfde richting staan, naar die stip op de horizon, werk je gemakkelijker samen en maak je eerder gebruik van elkaars sterke kanten. Daarom wil ik ervoor pleiten dat we bij de gesprekken en plannen over 'de juiste zorg op de juiste plek' werken vanuit een gemeenschappelijke missie; die stip op de horizon.

Stip op de horizon

Het goede nieuws is dat er al iets voorhanden is. Patiëntenfederatie Nederland heeft in november 2018 haar 'visie 2030' gepubliceerd. Die kan naar mijn mening heel goed dienen als 'stip'. Niet omdat het de visie van mijn eigen club is, maar omdat het altijd goed is van buiten naar binnen te denken: vanuit patiënten, de klanten van de zorg. En ook omdat vrijwel iedereen die in de zorg werkt ooit gestart is vanuit een ideaal om mensen te helpen. Dus als het gaat om zingeving is voor de meeste zorgprofessionals het perspectief van de patiënt een uitgangspunt dat bindend kan werken.

Ik gebruik in deze tekst nu al een paar keer het woord 'patiënt'. Dat is eigenlijk iets dat we in onze visie 2030 hebben geprobeerd te vermijden. Omdat het woord 'patiënt' iemand definieert als een klant van de zorg, dus in relatie tot de zorg, terwijl het zou moeten gaan om wat mensen met een aandoening of beperking nodig hebben om een goed leven te kunnen leiden. Daarom is de titel van de visie van de Patiëntenfederatie: 'Meer mens, minder patiënt'.

“Ik wil ervoor pleiten dat we bij de gesprekken en plannen over ‘de juiste zorg op de juiste plek’ werken vanuit een gemeenschappelijke missie; de stip op de horizon.”

De zorg in 2030

Om de visie ‘Meer mens, minder patiënt’ aan u uit te leggen, verplaats ik me naar het jaar 2030. Zou het begrip ‘patiënt’ dan nog wel bestaan? Zouden ziekenhuizen zijn omgedoopt tot ‘gezondheidshuizen’? Hebben we het niet meer over dokters, maar over gezondheidscoaches? Ik neem u graag mee naar een aantal plekken, waarbij ik onze vijf toekomstbeelden schets:

De eerste stop

Uw eigen stad, dorp of woonwijk. Wat direct opvalt is de hoeveelheid groen in de straten, de frisse lucht en de relatieve stilte. De auto’s en bussen zoeven geruisloos over de wegen, allemaal elektrisch of op waterstof. Fijnstof in de lucht behoort tot het verleden. Het preventiebeleid van Paul Blokhuis in Rutte III is voortvarend uitgebouwd door de kabinetten Klaver/Jetten I, II en III. Op het schoolplein weet geen kind meer hoe een sigaret eruitziet. In de supermarkt liggen de Nutsen en andere zoetigheid in het dure schap waar ooit sigaretten lagen. De Raad van de Volksgezondheid en de Wereldgezondheidsorganisatie hebben de strijd voor de vet- en suikertaks definitief gewonnen in Europa. We zijn weliswaar nog altijd behept met een reptielenbrein, maar dat brein wordt wel een stuk minder geprikkeld door de omgeving. Met de bril van 2018 mag dat nogal betuttelend overkomen, maar in 2030 voelt vrijwel niemand dat zo. Loop een willekeurig gezondheidscentrum binnen en de dienstdoende arts zal u zeggen dat het aantal mensen met een chronische aandoening drastisch is gedaald.

→ *In 2030 is het voor mij gemakkelijk om gezond te leven.*

De tweede stop

Een buurtschapje in Friesland, twintig kilometer onder Leeuwarden. We vragen een oudere bewoonster of het vanuit deze plek moeilijk is om alle faciliteiten van de gezondheidszorg te bereiken. “Hoe bedoelt u?” vraagt ze. “Komt u binnen, dan laat ik zien hoe mijn PGO er uitziet.” “Mijn PGO?” “Ja, mijn persoonlijke gezondheidsomgeving.” Haar voordeur opent zich vanzelf met irisherkenning, het licht gaat aan met een bewegingssensor. Een beeldscherm licht op en ze maakt met haar stem verbinding met haar gezondheidsdossier. “Kijk”, zegt ze, “mijn hartslag, bloeddruk, en cholesterol zijn in orde volgens de laatste metingen. Ik doe die metingen zelf, hier in huis. Dat

scheelt me heel veel reistijd en wachten in wachtkamers. En mijn gegevens deel ik met mijn gezondheidscoach Tjitske in Leeuwarden. Zij kan mijn gezondheid online volgen. Met mijn toestemming, natuurlijk. Tjitske komt ook weleens hier hoor, want een computer is ook maar een ding, hè. Soms wil je iemand in de ogen kunnen kijken, toch? Voor mij”, zegt deze oudere mevrouw, “voelt de zorg dichtbij, ook al is die niet altijd letterlijk bij mij om de hoek. Ik voel me hier veilig op de plek waar ik altijd gewoond heb.”

→ *In 2030 is alles voor mijn gezondheid binnen mijn bereik.*

→ *In 2030 leef ik zelfstandig én sta ik er niet alleen voor.*

De derde stop

En verder gaan we, naar de derde stop! Een middelgroot ziekenhuis in Brabant in 2030. ‘Gezondheidshuis Eindhoven’ staat er op de gevel. Binnen is het nogal moeilijk te ontdekken wie bezoeker is en wie zorgverlener, want er is geen witte jas te bekennen. Hier geen ‘straten’ per orgaan of per aandoening. Het gaat hier om goed en betekenisvol leven en dat is hier belangrijker dan opereren tegen elke prijs. De lijnen zijn er kort, er hangt een sfeer van aandacht en mensen krijgen zorg en advies op maat. Samen beslissen over behandelingen en soms ook niet behandelen, is hier de norm. En het ‘goede gesprek met de patiënt’ wordt vanzelfsprekend vergoed door de zorgverzekeraars. Er hangt een tegeltje op de directiekamer met de tekst: ‘Tijd nemen, is geld sparen’.

→ *In 2030 draait de zorg om de kwaliteit van mijn leven.*

De laatste stop

Bij onze laatste stop kijken we nog even bij een groot wetenschappelijk medisch centrum aan de rand van Utrecht. Hier in dit hypermoderne gebouw wordt complexe zorg uitgevoerd, door ervaren specialisten. Hier worden ook nieuwe behandelmethoden onderzocht. En dat gebeurt standaard samen met patiënten, die weten immers uit ervaring wat belangrijk voor hen is. Alle innovaties dienen slechts één groot belang: de gezondheid van mensen. Als medicijnen of nieuwe behandelingen hun nut en werkzaamheid hebben bewezen, komen ze snel beschikbaar voor patiënten bij wie ze zullen werken.

→ *In 2030 heb ik toegang tot de allerbeste zorg.*